



Datum
2019-05-15
Vår referens
Karl McShane
Strateg
karl.mcshane@malmo.se

Tjänsteskrivelse

Malmö stads befolkningsprognos 2019-2029 STK-2019-200

Sammanfattning

Stadskontoret tar årligen fram en befolkningsprognos för Malmö stad. Årets prognos sträcker sig från 2019 till 2029. För stadens olika områden görs en prognos fram till 2024 och en utblick för stadens områden som sträcker sig över resten av prognosperioden. Den höga asylinvandringen som setts tidigare är förväntas mattas av framöver. På grund av att övrig inflyttning förväntas öka så ökar dock den prognostiserade tillväxttakten i årets prognos jämfört med förra årets.

Under 2019 förväntas Malmö växa med cirka 5 000 personer, vilket motsvarar en tillväxttakt på 1,5 %. Den totala befolkningen vid årets slut förväntas uppgå till omkring 344 000 personer. Fram tills 2029 förväntas Malmös befolkning öka med 51 000 personer till 391 000 invånare. Detta motsvarar en ökning med i snitt 1,3 procent varje år eller 15 procent för hela perioden. I Malmö är det de yngre grupperna som förväntas öka mest framöver. Snabbast ökar gruppen 16–19 år som förväntas öka med 40 procent fram till 2029. Antalet grundskolebarn förväntas även de öka kraftigt och vara nästan en femtedel större 2029 än vad det är idag. Utöver unga förväntas även antalet människor i åldersspannet 75–89 år öka kraftigt, med ungefär 30 procent, till 2029.

Hushållsprognosen som görs som ett komplement till befolkningsprognosen visar att det kommer behövas nästan 24 000 bostäder fram till 2029 för att möta det demografiska behovet, eller ungefär 2 100 bostäder om året. Hushållsprognosen beskriver dock enbart takten som krävs för att upprätthålla läget på bostadsmarknaden vi har idag och tar inte hänsyn till trångboddhet eller hemlöshet.

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. Kommunstyrelsen godkänner rapporten Malmö stads befolkningsprognos 2019–2029.
2. Kommunstyrelsen uppmanar nämnderna att beakta befolkningsprognosen som stöd i sin ordinarie planering.

Beslutsunderlag

- G-Tjänsteskrivelse KSAU 190527 Malmö stads befolkningsprognos 2019-2029

Beslutsplanering

Kommunstyrelsens arbetsutskott 2019-05-27

Kommunstyrelsen 2019-06-11

Beslutet skickas till

Samtliga nämnder och bolag

Ärendet

Stadskontoret tar årligen fram en befolkningsprognos för Malmö. Prognosen bygger på registerdata från Statistiska Centralbyrån, Migrationsverkets prognoser och kunskap som finns tillgänglig vid tillfället för framtagandet angående befolkningen i Malmö. Befolkningsprognosen tas fram i april eller maj varje år och bygger i grunden på den folkbokförda befolkningens storlek och sammansättning den 31 december året innan. Befolkningen skrivs fram ett år i taget utifrån årsspecifika antaganden om fruktsamhet, dödsrisker och in- och utflyttning. Malmö stads befolkningsprognos beräknas med konventionella metoder.

Antaganden om fruktsamhet baseras på läget i Malmö de senaste åren med en anpassning till nationella trender enligt SCB:s nationella prognos över utvecklingen framöver. Dödligheten i prognosen bygger på fördelningen i Sverige där nivån justeras utifrån historiska utfall för Malmö. På så sätt får man med både lokala mönster och nationella trender i prognosen.

Inflyttning till Malmö har beräknats utifrån observerade flyttmönster de senaste åren. Inflyttning är uppdelat på inflyttning från övriga Skåne, övriga Sverige, kommunmottagning samt övrig invandring. Som underlag används historiska flyttmönster för respektive grupp kopplat till Region Skånes prognos för övriga regionen, SCB:s befolkningsprognos för riket (undantaget Skåne), Migrationsverkets prognoser över flyktingmottagandet samt SCB:s prognos för invandring (undantaget flyktingmottagandet). Sedan 2018 tas det fram en lokal prognos för både asylsökande och kommunmottagna (alltså tidigare asylsökande som har fått uppehållstillstånd, deras anhöriga som har fått uppehållstillstånd samt kvotflyktingar). Denna utgår från Migrationsverkets nationella prognoser och historiska utfall i Malmö. Migrationsprognosen är en del av rapporten Migrationsdata Malmö som även innehåller en ögonblicksbild av läget i Malmö samt en genomgång av politiska beslut på lokal, nationell och internationell nivå som kan komma att påverka flyktingströmmarna framöver. Rapporten är framtagen av en förvaltningsövergripande grupp tjänstepersoner och samordnas av samhällsplanerings- och välfärdsavdelningarna på stadskontoret. Rapporten, och migrationsprognoserna i den, uppdateras två gånger per år. Migrationsdata Malmö för mars 2019 bifogas ärendet. Prognosen i Migrationsdata Malmö sträcker sig fram till 2022 och för resterande år används i befolkningsprognosen historiska nivåer av asylinvandring för att prognostisera den framtida nivån.

Utflyttningen i prognosen är beräknad på flyttrisker. En flyttrisk är andelen av en grupp som beräknas lämna kommunen. I Malmös prognos beräknas flyttriskerna på ettårsklasser och kön. Det görs ingen skillnad i prognosen vart man beräknas flytta utan flyttrisken utgör bara andelen som flyttar ut ur kommunen, oavsett destination.

2018 års prognos hade en relativt god träffsäkerhet. Den totala folkmängden vid årets slut var 0,27 procent högre än prognostiserat. Under året föddes det 4 973 barn i staden, vilket var 199 färre än vad som hade prognostiserats. Det dog 2 620 personer vilket var 113 färre än vad

prognosen räknade med. Det har inte dött så här få människor i Malmö sedan 1970-talet. Detta är ett resultat av en snabbt ökande medellivslängd i staden kopplat med att den generation som just nu befinner sig i de vanligaste åldrarna att dö är en väldigt liten generation. Efterhand som fyrtioåringarna blir allt äldre kan vi förvänta oss att antalet döda kommer att öka inom några år. Utflyttningen från kommun var 20 674 vilket var bara 63 personer från det prognostiserade värdet. Den avvikelse som förekom kan till stor del förklaras av att inflyttningen blev större än väntat. Detta kan i sin tur förklaras till största del av att inflyttningen från övriga Skåne blev större än väntat.

Årets prognos ligger generellt något högre än föregående års prognos. Samtidigt har det prognostiserade antalet födda och kommunmottagna sänkts sedan 2018. Ökningen beror till stor del på inflyttningen. Under 2018 flyttade oväntat många till Malmö. Detta gällde dels invandringen utöver kommunmottagna men framförallt var det fler som flyttade in från resten av Skåne. Dessa förändringar får genomslag på prognosen eftersom antagandena för framtida inflytt är baserade på historiska flytttendenser.

Befolkningsprognosen sträcker sig över inestående år och 10 år framåt i tiden för staden som helhet. För geografiska områden inom Malmö sträcker sig prognosen fram till 2024, med en utblick fram till 2029. Detta är andra året som denna förlängda utblick på områdesnivå tas fram. Utblicken är baserad på liknande metoder som prognosen för områden inom staden men med vissa extra antaganden och en ökad osäkerhet vilket gör att resultaten ska betraktas som just en utblick mer än en prognos.

4 966 fler malmöbor 2019

Under 2019 förväntas Malmö växa med cirka 5 000 personer, vilket motsvarar en tillväxttakt på 1,5 procent. Det är en tillväxttakt som ligger mellan den genomsnittliga tillväxttakten hitintills för 2010-talet (1,6 procent) och den som rådde de första tio åren av 2000-talet (1,4). De väldigt höga tillväxttaktarna de senaste åren har till stor del berott på att antalet kommunmottagna (alltså tidigare asylsökande som har fått uppehållstillstånd) tillfälligt har varit väldigt högt. Detta har, på marginalen, höjt tillväxttakten. Denna invandringen förväntas sjunka framöver.

Under 2019 förväntas det födas 5 000 barn och lite fler än 2 700 förväntas avlida vilket ger ett födelsenetto på 2 300. Flyttnettot förväntas sjunka från 2017 års nivå (2 700 personer) till 2 300 med 23 600 inflyttare och 21 000 utflyttare. Den totala befolkningen vid årets slut förväntas vara omkring 344 000 personer.

Stabil befolkningsökning i något lägre takt än tidigare

Fram tills 2029 förväntas Malmös befolkning öka med 51 000 personer till 391 000 invånare. Detta ger ett snitt på 4 700 nya malmöbor varje år. Detta motsvarar en ökning med i snitt 1,3 procent varje år eller 15 procent för hela perioden.

Befolkningsökningen har två komponenter: födelsenetto och flyttnetto. Födelsenettet är antalet födda minus antalet avlidna. I storstäderna har trenderna de senaste åren gått mot en lägre fruktsamhet, alltså att färre barn föds per kvinna. Men trots detta föds det långt fler barn i Malmö nu än vad det gjorde i början av 2000-talet. Anledningen till detta är att det nu är den stora generationen födda runt 1991 som kommer upp i för Malmö typiska barnafödaráldrar. I Malmö är de vanligaste åldrarna att föda barn 29–35 år och antalet kvinnor i detta spann förväntas öka i Malmö fram till 2024, alltså det året då kvinnor födda 1991 blir 33. Så antalet födda förväntas vara fortsatt högt i Malmö. Dock så sänks antalet födda barn i årets prognos

jämfört med förra årets prognos. Detta gör dels för att fruktsamheten sjönk snabbare 2018 än vad som prognostiserades och dels för att SCB har justerat ner sin fruktsamhetsutveckling sedan förra året.

Samtidigt som antalet födda barn förväntas vara högt så förväntas antalet döda förbli lågt. Detta beror dels på att man lever allt längre, men framförallt på att generationen som är 85 år eller äldre nu är den relativt lilla generationen som föddes under mellankrigstiden. Detta förklarar varför det finns relativt få äldre i Sverige för tillfället. Frammot slutet av prognosperioden börjar dock 40-talisterna, jättegenerationen född åren efter andra världskriget, komma upp i åldrarna och dödstalet förväntas då sakta börja öka igen.

Flyttnettot är skillnaden mellan antalet inflyttade och utflyttade. Flyttnetto består i sin tur av två delar: inrikes och utrikes flyttningar. För inrikes flyttningar förväntas flyttmönstret vara detsamma som det varit historiskt. Malmö, Göteborg och Stockholm har alla tre samma inrikes flyttmönster. Generellt i storstäderna flyttar fler in till än ut ur städerna i åldrarna 20–30 och vice versa för åldersspannet 30–40 år. Det här mönstret har hållit sig förvånansvärt stabilt de senaste 50 åren med små variationer. Den största förändringen är att åldern då fler lämnar städerna har skjutits upp över decennierna. Denna ökning kan antagligen till stor del förklaras av ökningen av åldern då man skaffar sitt första barn. Men även om flyttbenägenheten är densamma för varje åldersgrupp, påverkas det totala antalet in- och utflyttare av hur många i varje åldersspann som finns i Sverige. Den stora generationen födda runt 1991 börjar så sakta komma upp i ”utflyttaråldrarna” i 30-årsåldern och den yngre generationen som nu är på väg in i ”inflyttaråldrar” i 20-årsåldern är markant mindre. På grund av detta kan vi förväntas oss ett fortsatt negativt inrikes flyttnetto i storstäderna framöver. Dock finns det fler faktorer som kan komma att påverka. Till exempel kan man se att utflyttningen från storstäderna minskar på kort sikt vid ekonomiska kriser. Att Malmös utveckling skulle särskilja sig från de andra två storstäderna bedöms vara mindre troligt.

Även om flyttnettona för de olika ålderskategorierna är någorlunda konstanta flyttar det folk i alla åldrar både till och från Malmö. Faktum är att den ålder då det är vanligast att flytta från Malmö är 24 år för män och 23 för kvinnor, alltså en ålder där Malmö har ett starkt positivt flyttnetto.

Medan inrikes in- och utflyttning förväntas följa samma mönster som tidigare märker vi större förändringar i invandringen. Det är gruppen kommunmottagna som står för den största delen av variationen. Antalet kommunmottagna förväntas vara markant lägre framöver än vad man har sett de senaste åren och dessutom lägre än vad man tidigare trott. Minskningen sedan utfallet tidigare år beror på att ett kraftigt minskat antal asylsökande sedan toppen år 2015. Denna minskning av asylsökande beror på en åtstramad flyktingpolitik i Sverige och Europa. Eftersom att antalet asylsökande har minskat kraftigt har det varit relativt lätt att förutsäga att antalet kommunmottagna skulle minska framöver. Årets prognos sänker dock antagandet om kommunmottagna ytterligare jämfört med förra årets prognos. Denna minskning beror på att Migrationsverket i sin senaste prognos inte bedömer sig kunna behandla lika många ärenden som man tidigare trott. Detta, och andra frågor som kan tänkas ha en påverkan på antalet asylsökande och kommunmottagna i Malmö diskuteras i Migrationsdata Malmö mars 2019 som bifogas befolkningsprognosen.

Under 2018 hade Malmö ett positivt flyttnetto på 3 300 personer. Detta var resultatet av mycket större flyttströmmar. 24 000 personer flyttade till Malmö under 2018 och 20 700 flyttade från

Malmö

Störst ökning bland skolelever och äldre

I Malmö är det de yngre åldersgrupperna som förväntas växa mest framöver. Gruppen 0-19 år står för ungefär en tredjedel av den totala befolkningsökningen under prognosperioden. Snabbast växer gruppen 16–19 år som förväntas växa med 43 procent fram tills 2029. I absoluta tal innebär detta en ökning från 12 500 personer till 17 900 personer under elva år. Detta är en effekt av att barnafödandet var extremt lågt i Sverige runt millennieskiftet. Det betyder att det relativt sett inte finns så många personer i åldrarna 16–19 i Sverige idag. Av samma anledning förväntas även antalet grundskolebarn växa kraftigt. I denna gruppen har dock redan flera av de större årskullarna som föddes några år efter millennieskiftet kommit in och tillväxten är därför lägre än för ungdomarna i gymnasieåldern. Den förväntade tillväxten är dock fortfarande hög: gruppen förväntas vara nästan en femtedel större 2029 än vad det är idag. I absoluta tal innebär detta ökning med uppemot 6 400 barn i åldrarna 6–15 år. För gruppen i förskoleåldrarna 1–5 år är ökningen mycket lägre. Detta beror på att årskullarna de senaste fem åren alla har varit stora, vilket betyder att gruppen redan idag är stor. Dessutom förväntas gruppen fortsatt ha ett negativt flyttnetto.

Även bland de äldre sker dramatiska förändringar. Malmöbor i åldrarna 75–89 år förväntas öka kraftigt, med över 30 procent till 2029. Detta på grund av att 40-talisterna då kommer att befinnas sig i denna grupp. Gruppen som är 90 år eller äldre förväntas istället minska med mer än 10 procent under prognosperioden. Dock minskar gruppen bara fram tills 2025, efter detta förväntas antalet att börja öka igen efterhand som de allt större generationerna kommer in i åldersspannet.

Samtidigt som de yngre och äldre grupperna ökar snabbt förväntas befolkningen i arbetsför ålder, 20–64 år, enbart växa med 14 procent fram tills 2029. Andelen av Malmös befolkningen i arbetsför ålder förväntas dock fortfarande ligga strax över 60 procent 2029.

Demografiskt behov av 24 000 bostäder i Malmö

Stadskontoret tar årligen fram en hushållsprognos baserad på den förväntade befolkningsökningen och registerdata om hushållssammansättningen i Malmö 2018. Metoden som används är en typ av hushållskvotmetod som bland annat används av Boverket. Metoden är väl etablerad, policyrelevant och praktiskt tillämpbar. För andra gången har stadskontoret i år även tagit fram en hushållsprognos nedbruten på hushållsstorlek, alltså en prognos över hur stora hushållen förväntas vara framöver. Detta för att ge en uppskattning av vilka typer av bostäder som kommer att behövas. Den nedbrutna hushållsprognosen har tagits fram med hjälp av hushållsfrekvensmetoden som bäst kan beskrivas som en utvecklad variant av den ovan nämnda hushållskvotmetoden. Hushållsprognosen visar antalet bostäder som behöver färdigställas under prognosperioden givet att den ökade befolkningen bor på samma sätt som man gör idag. Det är alltså ett mått på antalet bostäder som krävs för att upprätthålla status quo på bostadsmarknaden.

Årets hushållsprognos visar att det kommer behövas nästan 24 000 bostäder fram tills 2029 för att möta det demografiska behovet, eller ungefär 2 100 bostäder om året. Detta är en högre byggtakt än vad som bedömdes vara nödvändig i förra årets prognos, en naturlig följd av att befolkningstillväxten förväntas bli högre än man trott i tidigare prognoser. Av dessa 24 000 nya hushåll förväntas majoriteten, nästan 17 000, vara småhushåll bestående av en eller två personer. Detta är redan idag den vanligaste typen av hushåll i Malmö. Relativt sett är det dock hushåll

med fem eller fler medlemmar som växer snabbast, även om det är med knapp marginal. Denna gruppen är dock relativt liten och ökningen motsvarar bara 1 700 bostäder i absoluta tal.

Till befolkningsprognosen upprättas vidare varje år en bostadsprognos. Denna används för att fördela den totala befolkningen över stadens olika områden. För andra gången har stadskontoret i år tagit fram siffror för hela prognosperioden istället för de fem år som tidigare gjorts.

Bostadsprognosen bygger på en bedömning av antalet byggstarter som görs av stadsbyggnadskontoret och fastighets- och gatukontoret baserat på befintliga planer (inklusive översiktsplan för åren längst in i framtiden). I år (precis som föregående år) har även MKB bidragit med en uppskattning om byggstarter i Jägersro då dessa projekt inte hunnits tas med i översiktsplanen än. Från denna bedömning tas sedan en prognos fram över antalet färdigställda bostäder baserade på antaganden om slutförändegrad, genomsnittlig byggtakt och fördelning mellan bostadstyper. Dock ökar osäkerheten på bostadsprognosen markant med tidshorisonten. För områdesprognoser (som direkt bygger på bostadsprognosen) bör åren efter 2024 därför betraktas som en utblick snarare än en prognos.

Enligt bostadsprognosen kommer 30 000 bostäder kunna färdigställas fram till och med 2029. Detta är historiskt sett en väldigt hög byggtakt för Malmö. Dock bedöms byggandet vara som högst redan 2019 och 2020 som ett resultat av den extremt höga byggtakten 2017 och 2018 när 4 300 respektive 3 800 bostäder byggstartades i Malmö. De senaste två åren får anses vara relativt extrema år och framöver förväntas byggandet sjunka. Bostadsprognosen tar inte hänsyn till konjunktur, utöver effekterna av redan byggstartade projekt. En ekonomisk kris kan därför kraftigt sänka byggtakten på lite längre sikt. Skulle prognosen hålla perioden ut kommer det färdigställas fler bostäder än som motiveras av befolkningsökningen. Hushållsprognosen beskriver dock enbart takten som krävs för att upprätthålla läget på bostadsmarknaden som det är idag. 2019 gjorde stadsbyggnadskontoret i *Handlingsplanen för bostadsbyggande* uppskattningen att det behövdes 7 000 bostäder i Malmö för att få bort trångboddheten i staden. Räknar man in dessa bostäder täcker inte ens de förväntade 30 000 bostäder Malmö stads behov de kommande åren.

Majoriteten av befolkningsökningen sker i utbyggnadsområdena

Även om en ökad trångboddhet gör att områden kan växa även utan nybyggnation pekar årets områdesprognos och utblick tydligt på att Malmös befolkningsökning sker där det byggs. Fram till 2029 förväntas 3/4 av befolkningstillväxten ske i de tre stadsdelarna där det byggs som mest framöver: Centrum, Hyllie och Limhamn-Bunkeflo. Dessa stadsdelar förväntas växa med mellan 20 och 30 procent fram tills 2029. Samtidigt förväntas Södra och Västra innerstaden och Oxie i princip inte växa alls medan resterande stadsdelar förväntas växa mellan 8 procent och 16 procent.

Stadskontorets bedömning

Befolkningsprognosen är ett centralt underlag för alla förvaltningars och kommunala bolags planering. Den är ett viktigt stöd i kommunala styrdokument exempelvis budgeten, översiktsplanen och strategisk kompetensförsörjning. Som planeringsinstrument bygger den på både historisk data och antaganden om framtida utveckling. Därmed tas hänsyn till såväl befolkningens struktur som nya omständigheter kring framförallt en förändrad asylinvandring.

Fram till 2029 kan Malmö förvänta sig 51 000 fler invånare med den snabbaste ökningen i grupper som har stora behov av kommunal service. Malmö stad har ett stort arbete framöver sig för att möta dessa behov. Till exempel kommer stora investeringar i grundskolan och

gymnasieskolan vara nödvändiga under prognosperioden. Ökning av behoven i äldreården förväntas, relativt skolan, att bli mindre fram tills 2029 då den allra äldsta gruppen förväntas krympa under prognosperioden. Det är dock tydligt att antalet malmöbor i gruppen 85 år och äldre kommer börja öka allt snabbare framöver, och efter 2029 kan antalet förväntas växa kraftigt.

Bostadsbyggandet i Malmö är för tillfället väldigt högt. Bostadsbyggandet under prognosperioden förväntas därför överträffa det demografiska behovet skapat av befolkningsökningen fram tills 2029. Men bostadsprognoser är känsliga och en framtida ekonomisk kris kan snabbt dra ner byggtakten. Vidare görs i hushållsprognosen inget antagande om betalningsförmåga. Stadsbyggnadskontoret bedömer i *Lägesrapport för bostadsbyggande* (mars 2019) att så många som 15 000 hushåll har svårt att efterfråga en bostadsrätt i det befintliga beståndet och ytterligare 5 000 en nybyggd bostadsrätt. En hög byggtakt är alltså i sig inte tillräckligt för att förhindra de problem, till exempel en hög hemlöshet, som finns på Malmös bostadsmarknad. Här krävs kompletterande arbete, till exempel för att underlätta för personer med försörjningsstöd att få tillgång till en bostad.

För att bättre kunna möta Malmös snabba demografiska utveckling arbetar stadskontoret på uppdrag av kommunstyrelsen med ”Malmö som halvmiljonstad”. Detta långsiktiga scenario visar att Malmö får en halv miljon invånare redan år 2047. Malmö som halvmiljonstad innefattar även bedömningar av vilka konsekvenser en sådan befolkningsökning får på den kommunala planeringen. Resultatet är en uppskattning av den nya populationens samhällseffekter på staden som helhet sett ur många olika perspektiv. Under 2019 pågår ett högaktivt arbete att, med Malmö som halvmiljonstad som gemensam grund, diskutera förvaltningarnas gemensamma utmaningar och möjligheter. Målet är att tillsammans kunna möta utmaningar gemensamt och innan de uppstår.

Ansvariga

Jan Haak Planeringsdirektör

Eva Marie Tancred Utvecklingssekreterare

Andreas Norbrant Stadsdirektör